

SENSE ASSOCIACIONISME NO HI HA ACCÉS NI PARTICIPACIÓ UNIVERSAL A LA CULTURA

Manifest de l'ENS sobre la Llei de Drets Culturals de Catalunya

Les entitats culturals som el principal actor cultural de Catalunya, per mobilització social i capil·laritat territorial. Sense l'associacionisme, la cultura catalana no tindria ni l'arrelament, ni la continuïtat ni la capacitat de cohesió social que avui la defineixen. A les entitats, la vivim de manera compartida i quotidiana. No només l'apropem a la ciutadania: és la mateixa ciutadania qui la crea, la manté i la projecta cap al futur.

Les entitats culturals som l'accés i el camí directe perquè tothom pugui gaudir i participar de la vida cultural del seu entorn. La cultura popular i associativa no és un element complementari del sistema cultural català: n'és el fonament. És l'espai on neixen i creixen moltes de les disciplines culturals que formen part de la cultura professional del país: el teatre, el cant coral, la dansa, la música, les arts escèniques..., tenen el seu origen en l'associacionisme.

Les entitats culturals som escoles de participació, creativitat i transmissió generacional. Garantim l'accés a la cultura des de la proximitat i el compromís comunitari. Ho fem arribant allà on no arriben ni les grans institucions ni les indústries. Involucrem la ciutadania en la gestió cultural i oferim una àmplia oferta d'activitats i espectacles a preus mòdics, quan no poden ser gratuïts. Som l'actor més ben posicionat per garantir els drets culturals.

Exclusió reiterada de l'associacionisme en la tramitació de les lleis

Tot i la implicació que hem demostrat en els processos participatius de la Llei de Drets Culturals –com ja ho havíem fet en la del Foment de l'Associacionisme–, trobem que no inclou de forma decidida les entitats com a membres actius del futur Sistema Cultural Català, i per tant no contempla mesures específiques que determinin el paper que hi han de jugar en l'aplicació i acompliment dels drets culturals.

Resulta incomprendible que el Projecte de Llei de Drets Culturals no incorpori l'associacionisme cultural de manera clara i estructural. El text actual ignora la cultura organitzada des de la ciutadania i centra la seva mirada gairebé exclusivament en els equipaments públics, les institucions i els sectors professionalitzats. S'exclouen les entitats, que generalment no participen en la gestió d'aquests equipaments; i s'obvia que el batec cultural de Catalunya recau sobretot en els activistes que treballen de manera gratuïta per l'interès col·lectiu.

Sense associacionisme no hi ha accés ni participació universal a la cultura. El redactat actual del Projecte de Llei de Drets Culturals transmet una visió excessivament institucional i centralitzada de la cultura, allunyada de la realitat quotidiana de milers d'entitats que la sostenen als pobles i ciutats de Catalunya. És un articulament elitista i paternalista.

L'exclusió de l'associacionisme a la Llei de Drets Culturals s'afegeix a altres mostres de desatenció a la cultura de base en la tramitació d'iniciatives legislatives.

- La Llei de Foment de l'Associacionisme, aprovada el 2023. S'impulsa sense la participació del Departament de Cultura ni de l'associacionisme cultural, malgrat que aproximadament el 25 % de les entitats catalanes són culturals.

- El Projecte de Llei del Patrimoni Cultural Immaterial no inclou la regulació de l'Associacionisme Cultural.

Com incloure l'associacionisme a la Llei de Drets Culturals

L'ENS considera imprescindible que la Llei de Drets Culturals incorpori un bloc específic dedicat a l'associacionisme cultural i a la cultura popular, amb mesures concretes que permetin garantir la funció social, patrimonial i cultural de les entitats. No acceptem que el paper de l'associacionisme cultural quedi reduït a una simple menció al preàmbul o a declaracions genèriques sense efectes reals. Reclamem un reconeixement efectiu dins del redactat legislatiu, amb articles concrets que reflecteixin la realitat cultural del país i el paper fonamental que hi té la cultura popular i associativa.

L'ENS manifesta que, per garantir la protecció dels drets culturals que promou, defensa i reconeix la Llei de Drets Culturals, les entitats hi hem de ser presents. Aquesta presència és clau per assegurar l'accés i el gaudi d'aquests drets, especialment en els àmbits següents:

- **Equipaments** – Impulsar polítiques per facilitar espais dignes i estables a fi de combatre la precarietat estructural de moltes entitats; garantir un accés universal i inclusiu a la cultura, i fomentar espais d'autogestió cultural.
- **Recursos** – Garantir un millor finançament per a les entitats culturals. Des de fa vint anys, el pressupost del Departament de Cultura destinat a cultura popular i associacionisme cultural oscil·la entre el 2,5 % i el 3 %. És peremptori augmentar els recursos almenys fins al 5 %, percentatge que es destinava als anys noranta i al qual es va comprometre arribar el Parlament de Catalunya el 2024.
- **Simplificació** – D'acord amb la voluntat expressada per institucions i entitats, reduir els tràmits administratius per la presentació i justificació de les subvencions públiques adreçades a entitats sense ànim de lucre. Convocatòria i resolució de les ajudes durant el primer quadrimestre de l'any. Això implica reduir tràmits i adaptar el calendari de convocatòries i resolucions a la realitat de les activitats culturals, per garantir-ne la continuïtat, la qualitat i l'accés per a tota la ciutadania.

L'ENS demanarà el vot negatiu a la Llei de Drets Culturals de Catalunya si el text final no incorpora un bloc d'articles amb mesures concretes que abordin les necessitats de l'associacionisme.

En l'acte institucional del Dia de l'Associacionisme Cultural (4 de juny), la consellera Sònia Hernández Almodóvar va manifestar que «l'associacionisme cultural té un paper fonamental en la garantia dels drets culturals», i que «la cultura popular i el patrimoni festiu tenen un potencial inigualable per afavorir la cohesió social i trencar barreres». Des de l'ENS compartim plenament aquest diagnòstic, i demanem que es vegi reflectit en la Llei de Drets Culturals.

Ens de l'Associacionisme Cultural Català